

PLANKEOPPGAVEN

Arkitekt Ole Sondresen bruker tre i en by av mursten.
Det har gitt en av New Yorks nedslitte bydeler en ny giv.

TEKST LINE TILLER FOTO LARS PETTER PETERSEN
Ditmas Park, Brooklyn, New York

– **DU SKAL HVA**, sa du?

En bekjent av Ole Sondresen (44) stiller spørsmålet, og rynker pannen samtidig. Hun jobber som serivitor i nabolaget som kalles Ditmas Park i Brooklyn, New York, på en av flere restauranter designet av arkitekten som emigrerte fra Tønsberg for 22 år siden, og har akkurat fått høre svaret på hva Sondresens kommende ferieplan innebærer.

– Jeg skal på fuglekikking. Jeg skal reise rundt og se på fugler, sier han enda en gang.

Kvinnen ler høyt og lyst som om hun tror han tuller.

– Gjør folk det?

– Jeg gjør det, sier Sondresen.

BAR-FAR. Arkitekt Ole Sondresen har i løpet av de siste årene satt sitt preg på deler av Ditmas Park, et relativt ukjent område av Brooklyn. Langs hovedgaten finnes «en touch Sondresen» bak døren på mer eller mindre hver eneste restaurant og bar.

– Det er nesten litt flaut, sier Sondresen og tar seg til kjaken.

Det er lett å se hvilken design som har sprunget ut fra hans hjerne og fingre. Det er mye tre. Ved å blant annet perforere en tre meter høy trevegg på Mimi's Hummus med små hull, har han fått det knøttlille lokalet til å virke mye større. Han er «far» til Sycamore, en mørk industriell bar som serverer nygrillede pølser

OLE SONDRESEN

FØDT 1968, Tønsberg. Utdannet arkitekt fra University of Oregon, USA.

HAR JOBBET for arkitektkontorer som Rafael Vinoly og Robert Stern, samt norske Narud Stokke-Wiig.

FLYTTET til New York i 1996. Etter en reise verden rundt med sin amerikanske kone Jessica i 2000, fant de drømmevillaen i Ditmas Park.

I DAG har Ole Sondresen Architect tegnet en mengde barer og restauranter i nabolaget. Deriblant The Farm on

Adderly Road, The Castello Plan, Mimi's Hummus og Sycamore langs Cortelyou Road, samt bandet The Nationals musikkstudio i samme område.

HAR 15 forskjellige små og store prosjekter over hele USA, deriblant Kickstarter og Etsys hovedkontorer i Brooklyn.

MOTTOK New Yorks første LEED-sertifikat for bruk av miljøvennlig materiale i butikken Bird.

NETT olesondresen.com

med makaroni til unge folk med asymmetrisk skjegg og spisse briller på kveldstid, og som forvandles til en populær blomsterforretning på dagtid.

Kjøkkenet til The Farm on Adderly Road, en av Brooklyns beste fra gård til bord-restauranter, har han bygd inn med lyst tynt treverk, og kledde lokalet naktent ved å sette inn en enorm glassvegg fra fortau til tak i begge ender av restauranten. De gamle trebjelkene i taket og den rå murveggen lot han være i fred.

Ole Sondresen bygger helst rundt det som allerede eksisterer, heller enn å absolutt skulle presse inn arkitektur overalt.

– Det beste er å gjøre så lite som mulig.

KLASSEREISE. For litt over 100 år siden var området Ditmas Park okkupert av en familiegård. Rundt 1890 ble hele landområdet kjøpt opp av intellektuelle, rike advokater og politikere som planla en ny bydel for seg og sine. Det skulle bli New Yorks beste nabolag. Det er derfor ekspressmetroen stopper på hvert kvartal når den kommer hit, og det er derfor undergrunnsplattformen er prydet med vakre buer og hengende blomster.

For å skape det mest ideelle nabolag overhodet mulig, ble det planlagt at cirka hver tredje gate skulle få kommersiell virksomhet, mens de innimellom fikk være fri for handelsstand.

– Cortelyou Road er en av de opprinnelige handlegatene, men da vi flyttet hit i 2003 fantes kun en liten restaurant som ble drevet av en karibisk kar som serverte kylling, hvitt brød og ketchup. Det var det. Og en brannstasjon, sier Ole Sondresen der han sitter i sin digre villa, bredbent ved et massivt hjemmelaget kjøkkenbord i tre.

Naturlig lys flommer gjennom villaen fra store vinduer, han og hans amerikanske dansekone Jessica »

BENKERS. Villa Sondresen i Ditmas Park er så stor at den huset fem pakistanske familier da arkitekt Ole Sondresen og kona tok over for ni år siden. Nå okkuperer ekteparet og deres to beaglehunder førsteetasjen, mens en skribent, en kunstner og et av medlemmene i bandet Arcade Fire betaler ned huslånet deres ved å bo i etasjene over.

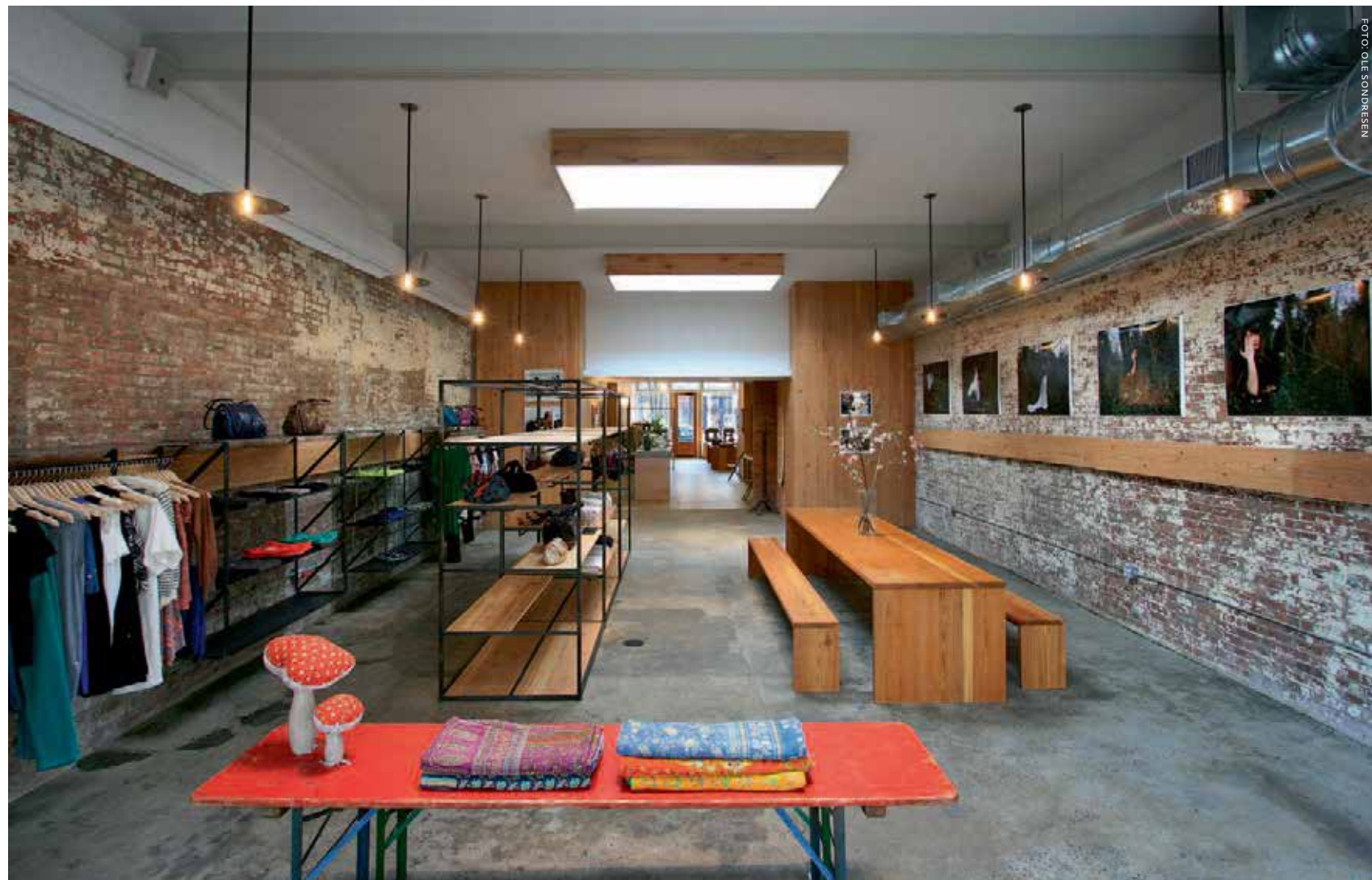

FOTO: OLE SONDREREN

LEEDENDE. Sondresen er interessert i naturen. I trær spesielt. Da han tegnet det som skulle bli butikken Bird i Williamsburg, fikk han LEED-diplomet fordi 80 prosent av materialet han brukte kom fra maks 15 kilometer unna.

» har mye kunst på veggene, det er fargerike designstoler og second hand-møbler i alle rom. Huset ser en smule annerledes ut i dag enn hva det gjorde da det ble kjøpt i løpet av en uplanlagt sykkelturn i nabolaget. Fem pakistanske familier flyttet ut fra de tre etasjene.

- Vi kjøpte det på dagen, sier han.
- Var det så vakkert?
- Det var så herpet.

Å gi noe gammelt ett nytt liv er viktig for Sondresen.

TRADISJONELL. På Ole Sondresens konfirmasjonsdag var det store samtaletemaet hvilken linje han skulle søke. Han hadde allerede erfaring fra trelastfirmaet hvor faren jobbet, et sted hvor han hadde oppdaget det mystiske ved stavkirker.

En vinter var han med på å gjenoppbygge bestefarens gamle tømmerhytte på Nøtterøy - etter å ha ned-

montert den, og dratt hytta på slede inn til en av Telemarks bortgjemte fjellsprekker. Svaret var klart, han ville bli snekker. Han skjønte seg på tre.

- Tre er verdens mest anvendbare produkt. Du kan forme det som du vil, skjære og bøye. Men når jeg viser frem diverse treverk til kundene, er det mange som sier: «Joda, men jeg vil gjerne ha det i grått.» Det høres rart ut, synes jeg.

Sondresen ser ikke fargen, han ser historiene. Han

Jeg er mer opptatt av å bygge et eller annet heller enn å designe noe som aldri blir ferdig

OLE SONDREREN arkitekt

vil kikke på en treplanke og tenke «dette treet har vokst veldig kjapt» eller «dette treet kommer fra et område som har sesonger».

- Jeg synes det er urettferdig å skulle presse treet til å være grått, sier Sondresen.

Han stopper, og smiler så smått.

- Altså, jeg kunne snakket om tre i dagevis.

HESTESTALL. Sondresen ble ikke snekker. På konfirmasjonsdagen var det nemlig en som skjøv målet, og dermed fremtiden hans, noen få grader til siden.

- Ideen om å bli byggmester var flott den, sa mamma, men hun hintet til at jeg kanskje burde lære å tegne bygg først.

Sondresen kom inn på arkitektur ved University of Oregon, og ble uteksaminert i 1995. Året etter flyttet han til New York, og fikk jobb hos kjente arkitektfir-

RESTAURERT BYDEL. Ditmas Park var tidligere en del av Flatbush, en belastet del av Brooklyn i New York. De senere årene har området hatt et oppsving, og hollywoodproduksjoner som den Oscar-nominerte 2005-filmen «The Squid and The Whale» er i sin helhet innspilt i gatene her.

maer som Rafael Vinoly og Robert Stern. Samtidig som han respekterte stjernearkitektenes prosesser, likte han ikke nødvendigvis arkitekturen.

Sondresen er veldig opptatt av historie og tradisjonell byggeskikk. Hvordan lokale materialer brukes, og hvordan mennesket lenge har laget arkitektur uten arkitekter.

I 2006 startet han sitt eget firma. I dag har han seks ansatte, og sitter i samme studio i Soho som Yoko Ono og John Lennon flakset rundt i på slutten av 1960-tallet. Kontoret jobber med alt fra musikkstudio, til å styre et 20-årsprosjekt i West Virginia med 200 eneboliger, hestestall og bassenganlegg.

- Jeg mener arkitektur først blir arkitektur når det er ferdigbygget. Veldig mange universiteter og læresteder er opptatt av å designe mest mulig, men jeg er mer opptatt av å bygge et eller annet heller enn å de-

signe noe som aldri blir ferdig, sier Ole Sondresen.

Hans neste prosjekt er et hjemmekoselig kulturhotell med en svært rokkekonserthall, et hus hvor han kan plassere alle musikerne og kunstnerne som kommer på besøk fra Europa og Norge, men som må valfarte fra Manhattan fordi Brooklyn med sine 2,5 millioner innbyggere bare tilbyr rundt 60 hoteller.

OPPSVING. For noen tiår siden var Ditmas Park en del av Flatbush, en svært belastet adresse. Nå har de ikke lenger alvorlige kriminalitetsproblemer. Heller ingen rotter eller fulle søppelkasser. Men her er også sjelden gule taxier - fordi ingen riktig kjenner til området. I så måte er det liksom ikke helt «New York».

Ditmas Park er fuglereder i eiketrær, viktorianske eneboliger med utskjæringer og mye farger. Her selges egyptisk kaffe på et hjørne, og organisk mat fra Tibet

vegg i vegg. Skolene blander både jøder, muslimer og buddhister, og postnummeret er kåret til det nabolaget i USA med flest nasjonaliteter.

- Husene er fortsatt billige, de koster vel mellom en og halvannen million dollar. Det er stille og fredelig, og en innsjø rett nedi gaten her!

Nå er hemmeligheten Ditmas Park imidlertid i ferd med å avsløres. Japanske turister kommer for å få en bit av eplet de ikke trodde fantes, og Hollywood kjører inn lastebiler fylt med kamerautstyr. Den kritikerroste filmen «The Squid and The Whale» med Jesse Eisenberg ble spilt inn i Sondresens naboehus. Kunstnere nipper til rødvin og tegner skisser under stjernehimmelen på baren Sycamore.

- Ditmas er blitt et veldig moderne sted for unge folk, og nye etableringer kommer kjapt på plass, forteller Sondresen. »

1

2

3

1 HØR PÅ DESIGNET. Studioet til bandet The National i Ditmas Park. – Det ser kanskje kult ut på bilder, men hele studioet er tegnet etter hvordan det høres ut.

2 FANS. Ben Heemskerck og Avi Shuker trives utenfor restauranten Mimi's Hummus som Sondresen har tegnet.

3 KOSELIG. En av Brooklyns mest sjarmerende barer, The Castello Plan, også fra Sondresens hånd.

4 MIMI'S HUMMUS. Hullene i treveggen får det knøttlille lokalet til å føles større enn det er.

5 FRUEN. Jessica Dessner er Ole Sondresens kone. Hun er danser av yrke, og liker, akkurat som deres felles kompis Sufjan Stevens, også fuglekikking.

6 LOFT I TRIBECA. I denne loftsleiligheten på et av Manhattans tak er mye av møblemettet laget av valnøttré, og gulvet er av kork.

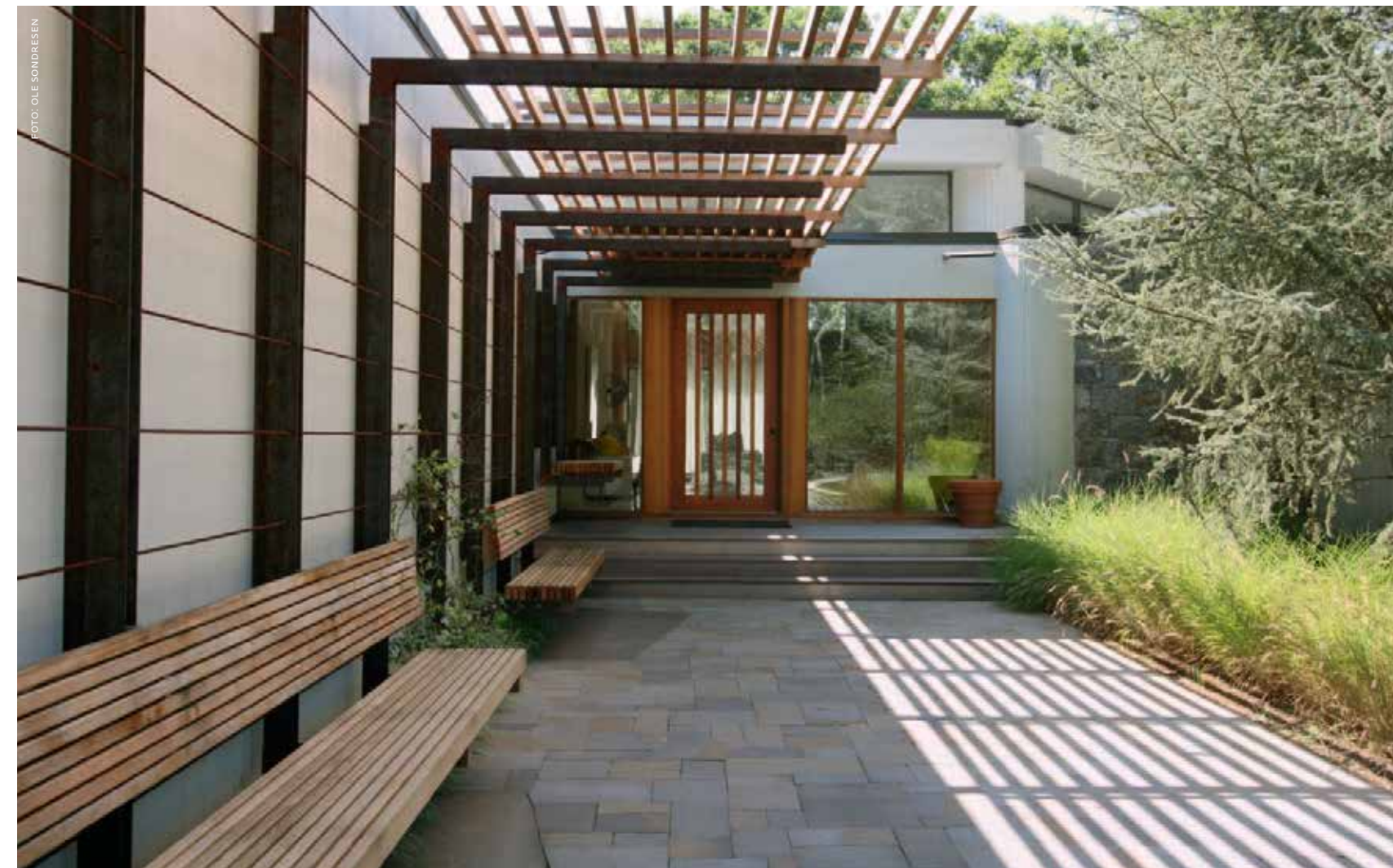
4

5

6

HARDT OG MYKT. Sondresen tegner også møbler, hager og landskap og bruker helst lokale planter og byggematerialer, slik som rundt dette strandhuset i East Hamptons, hvor et overheng av sedertre og stål lager skygge for inngangspartiet.

» Over 50 av arkitektens venner og familiemedlemmer har fulgt etter ham til Ditmas i løpet av de siste årene. – Men jeg tror ikke det er plass til 10.000 hipstere her. I New York handler det hele tiden om *the next thing*. Det er så irriterende, for om du skal ha det neste, må noe annet bli passé. Nabolag dør. Men det hender nok ikke her. Gentrifisering skjer rundt oss på alle kanter, men Ditmas Park er så lite at dette i så fall blir aller siste stopp.

BIEFIL. Han har en grønn trang, Sondresen. Denne higen etter natur, om det er på toppen av Alpene eller å løpe etter ville hester i Georgia, mener han er det norske han har bragt med seg til New York. – Det er logisk at man liker natur og dyreliv. Man burde like det som liker deg. Og bier! Bier er viktigst av alt. Hvis biene og pollenspredning forsvinner i dag, så er vi ferdige alle sammen etter to år.

I 2009 mottok han det anerkjente LEED-sertifikatet i

gull for å bruke lokalt og miljøvennlig materiale i klesbutikken Bird i Williamsburg, den eneste i sitt slag i New York. – Økologi er dessverre blitt en handelsvare. Brosjyrer og mapper fulle av reklame for økologiske produkter sendes til arkitektkontor over hele USA. Du kan jo tenke deg hvor mange trær som har gått med til det. De selger det naturlige, heller enn å bare være

Det er logisk at man liker natur og dyreliv. Man burde like det som liker deg. Og bier! Bier er viktigst av alt

OLE SONDRESEN arkitekt

naturlig. Alt handler om produktet, ikke prosessen. Sondresen forteller at amerikanerne er veldig interessert i konseptet miljøvennlighet, men at når alt kommer til alt, er og blir utseendet viktigst. – Arkitektur skal vises? – Ja, det skal være så flott. Jeg kaller det formgrammatikk. Det er for mye fokus på hvordan formen på bygget skal bli. Det kan være bra å finne morsomme måter å bruke materialene på, men det blir ikke akkurat stille og nøkternt. Det som tegnes i dag, er mest mat for øynene, ikke de andre sansene. Sondresen mener at bygg også defineres av lukt og temperatur, eller av hvordan lyden reiser gjennom det, men at dette lett glemmes. – Arkitektur er blitt slik at ethvert bygg skal være et kunstverk, men et bygg kan gjerne være veldig enkelt – og likevel kalles kunst. Det trenger ikke være crazy for å være kunst. **D2**